

20.03.2020

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 20.03.2020 hyväksynyt seuraavan Kaustisilla sijaitsevan malminetsintälupaa koskevan hakemuksen:

ML2018:0089 Outovesi

Päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusaika on 30 päivää päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Päätös on nähtävillä Tukesin Rovaniemen toimipaikassa (käyntiosoite; Valtakatu 2, Rovaniemi), Tukesin kotisivulla: <https://tukes.fi/malminetsintaluvat-ja-valtaukset> sekä Kaustisen kunnanvirastossa (Kappelintie 13, 69601 Kaustinen)

Lisätietoja kaivosasiat@tukes.fi tai puh. +358 29 5052 151

Kuulutettu 20.03.2020

Pidetään nähtävänä 20.04.2020 asti

Keliber Oy
Toholammintie 496
69600 Kaustinen

PÄÄTÖS MALMINETSINTÄLUVAN VOIMASSAOLON JATKAMISESTA

Hakija: Keliber Oy
Y-tunnus: 0752546-7
Suomi

Yhteystiedot:
Toholammintie 496
69600 Kaustinen

Lisätietoja antaa:

Yhteyshenkilöt:

Pentti Grönholm
puh. 0503481535
pentti.gronholm@keliber.fi

Alueen nimi: Outovesi
Alueen sijainti: Kaustinen

Jatkoaikahakemus valtauksille KaivNro 9102/1 on tullut vireille 01.10.2018. Kaivosviranomaisen on tehnyt hakemustarkastuksen ja todennut hakemuksen täyttävän kaivoslain 34 §:n vaatimukset. Hakemuksen lupatunnus on ML2018:0089 ja kaivoslain 34 §:n mukainen etuoikeuspäivämäärä 01.10.2018.

Hakemuksen tarkoitus: Malminetsintä kaivoslain (621/2011) pykälien 5, 9 ja 32 tarkoittamalla tavalla.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) jatkaa kaivoslain (621/2011) 61 §:n nojalla Keliber Oy:n valtauksen nimeltä "Outovesi" voimassaoloa lupatunnuksella ML2018:0089. Tällä malminetsintäluvalla yhdistetään valtaukset KaivNro 9030/1 ja 9160/1 ja jatketaan niiden voimassaoloa.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Tässä malminetsintälupapäätöksessä annetut tarkennetut tarpeelliset määräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi perustuvat kaivoslain (621/2011) 51 §:ään.

Malminetsintäluvan nojalla luvanhaltijalla on oikeus omalla ja toisen maalla tässä luvassa mainitulla alueella (malminetsintäalueella) tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia ja muuta malminetsintää esiintymän paikallistamiseksi sekä sen laadun, laajuuden ja hyödyntämiskelpoisuuden selvittämiseksi sen mukaan kuin tässä malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään. Malminetsintälupa ei oikeuta esiintymän hyödyntämiseen.

Päätöksen voimassaolo

Malminetsintälupa on voimassa **tällä päätöksellä enintään kolme (3) vuotta** päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika malminetsintäluvalla. Malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta. Mikäli luvanhaltija haluaa pienentää voimassaolevaa malminetsintälupaa sen voimassaoloaikana tai luopua siitä kokonaan, tulee luvanhaltijan toimittaa kaivosviranomaiselle hakemus joko osittaisesta tai koko malminetsintäalueen raukeamisesta (Kaivoslaki 621/2011, 60 §, 61 §, 66 §, 67 §).

Päätöksen täytäntöönpano

Kaivoslain (621/2011) 168.1 §:n mukaisesti malminetsintälupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on saanut lainvoiman ja lupapäätöksessä määrätyt velvoitteet on suoritettu. Jos toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun toimenpiteeseen tarvittava muun lainsäädännön mukainen lupapäätös on saanut lainvoiman tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Malminetsintäalueen tiedot

Pinta-ala: **144,7ha**
Alueen nimi: Outovesi
Sijainti: Kaustinen
Alueen tarkempi sijainti ja rajat ilmenevät tähän päätökseen liitetystä lupakartasta (Liite 1).

Alueesta tarkemmin

Hakijalle on myönnetty valtausoikeudet alueille KaivNro 9030/1 Outovesi 1 sekä KaivNro 9060/1 Outovesi 4 nimisille alueille 29.10.2013. Valtaukset olivat voimassa 29.10.2018 asti. Valtaukset KaivNro 9030/1 ja 9060/1 on muutettu malminetsintälupa-alueeksi (ML2018:0089). Valtausoikeuden nojalla alueella on tehty aiemmin geokemiallista ja geologista näytteenottoa, geofysikaalisia mittauksia sekä biogeokemiallisten malminetsintämenetelmien kehitystutkimuksia.

Malminetsintälupa-alue (ML2018:0089) sijaitsee Kaustisen kunnan alueella liitekartan 1 mukaisesti. Malminetsintälupa-alue ei kohdistu Kaustisen kunnan asema- eikä yleiskaava-alueille.

Otaksuma mineraaleista

Alueella tehtyihin tutkimuksiin perustuen hakija otaksuu alueella olevan litiumia (Li).

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset lupamääräykset (velvoitteet ja rajoitukset)

1. Määräys malminetsintätutkimusten sallituista ajankohdista ja menetelmistä, sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista

Tämän malminetsintäluvan nojalla on sallittua suorittaa seuraavia malminetsintätoimenpiteitä ja soveltaa seuraavia malminetsintämenetelmiä:

1. Geofysikaaliset ja geokemialliset tai vaikutuksiltaan niihin verrattavat tutkimusmenetelmät
2. Koneellisesti tehtävät maaperä- ja kallioperänäytteenotto (moreeni-, ura- ja pistenäytteet, kairaus)

Lupamääräyksen 1, kohdassa 1 -2 mainitut tutkimukset tulee suorittaa huomioiden mitä lupamääräyksissä 8 ja 9 on veloitettu.

Perustelut: Hakija on esittänyt hakemuksessaan nämä menetelmät ja kaivosviranomaisen arvioi ne tarpeelliseksi, jotta alueen mineraalipotentiali saadaan tehokkaasti tutkittua. Jotta mahdolliselle jatkoluvalle edellytetty vaade tehokkaasta malminetsinnästä toteutuu, tässä lupamääräyksessä tarkoitettujen toimenpiteiden tulee olla pääosin suoritettuina.

2. Määräys tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista. Tutkimustöitä ja -tuloksia koskevaan vuosittaiseen selvitykseen on sisällytettävä: käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät, yhteenveto tehdyistä tutkimuksista ja pääasialliset tulokset. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta. Kunkin kalenterivuoden tutkimustöistä ja -tuloksista on raportoitava seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä, ellei toisin ohjeisteta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 14 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 4 §.

3. Määräys jälkitoimenpiteiden ajankohdasta ja ilmoittamisesta kaivosviranomaiselle

Kun malminetsintälupa on rauennut osittain, kokonaan tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on raukeavilta alueilta;

1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun toimenpiteet on saatettu loppuun.

Ilmoituksen tulee sisältää tiedot jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaineisto ja kirjallinen esitys edustavasta otoksesta kairasydämiä. Kaivosviranomaisen ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011), 15 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012), 5 §.

4. Määräys kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Malminetsinnästä tässä luvassa myönnettyillä menetelmillä (lupamääräys 1, menetelmät 1-2) ei synny kaivannaisjätettä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 13 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 3 §.

5. Määräys ilmoitusvelvollisuudesta koskien malminetsintäalueen maastotöitä ja rakennelmia

Malminetsintäluvan haltijan on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille (sekä näihin rinnastettaville, Kaivoslaki 5.2 §) ja muille oikeudenhaltijoille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista. Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille:

- Tukesille
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristövastuualueelle
- Mikäli lupa-alueelta löydetään tutkimusten yhteydessä muinaismuistolaissa tarkoitettuja kohteita, tulee luvanhaltijan toimia siten kuin muinaismuistolaissa todetaan ja ilmoittaa löydöksistä viipymättä Museovirastoon.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 12 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 2 §.

6. Määräys malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta

Kaivosviranomaisen ei näe malminetsintäalueen pienentämisen aikataululle olevan tarvetta, tutkimuksia voidaan pitää perusteltuna koko ML2018:0089 alueelle (Liite 1). Jos luvan haltija haluaa pienentää voimassaolevaa malminetsintälupaa tai luopua siitä kokonaan, tulee luvan haltijan tehdä ilmoitus joko osittaisesta tai koko malminetsintäalueen raukeamisesta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 11 §, 51, 67 §).

Otettaessa huomioon tutkimussuunnitelma ja sen perustelut, sekä seikka, että kyseessä on vaiheittain etenevä tutkimustoiminta, voidaan tutkimuksia pitää perusteltuna koko alueelle.

7. Määräys vakuuden asettamisesta

Tässä malminetsintäluvassa **ML2018:0089** määrätään lupakohtainen **2000 euron** suuruinen vakuus. Vakuus asetetaan pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain (621/2011) 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan korvaamista, sekä muiden kaivoslakiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä varten. Tässä malminetsintäluvassa määrätty vakuus on asetettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintäluva on tullut lainvoimaiseksi, luvanhaltijan malminetsinnästä mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa, haittaa tai muuta kaivoslaissa mainittua velvoitetta varten pankkiin avatulle vakuustalletustilille. Kaivoslain 73 §:ssä tarkoitettu luvan siirto ei vapauta vakuutta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 107, 109, 110 ja 111 §. Vakuus asetetaan kaivosviranomaisen arvion perusteella. Kaivosviranomaisen on arvioinut toiminnan laatua ja laajuutta (lupamääräys 1), toiminta-alueen erityispiirteitä, sekä luvassa säädettyjä velvoitteita lupamääräykset huomioiden ja päätynyt määrättyyn vakuuteen. Kaivosviranomaisen on luvan siirron tai muuttamisen yhteydessä harkittava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava.

8. Määräykset malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa (621/2011) kiellettyä seurausta

Malminetsintäluvun haltijan on tulpattava kairareiät, mikäli kairareiästä nousee pohjavettä maanpinnalle. Kairaputket on katkaistava mahdollisimman läheltä maanpintaa, ja kairakohteiden jätehuolto sekä siistiminen on tehtävä välittömästi töiden loputtua kohteella. Jos kairauksessa tarvittavan käytettävän veden määrä ylittää 100m³/vrk, on toimittava kuten vesilain (587/2011) 2. luvun 15 §:ssä todetaan.

Alueella ei ole voimassa yleiskaavaa. Alueella tai 150 m päässä siitä sijaitsee asumiseen tai työntekoon tarkoitettuja rakennuksia. Outovesi-nimisen järven rannalla on viisi vapaa-ajan asuntoa. Malminetsintä ei saa aiheuttaa tarpeetonta melu- tai värinähaittaa Outoveden kesämökeille ja melurajoissa tulee huomioida valtioneuvoston asetus melusta ja yöaikaisesta melusta (Ympäristönsuojelulaki 527/2014 20, 52 §, VNA ympäristönsuojelusta (713/2014) 15 §, Laki eräistä naapurussuhteista 26/1920 17 §). Kaustisen kunnan lausunnossa (liite 4) on tuotu esiin mahdollinen pölyhaitta sekä toimenpide sen ehkäisemiseksi.

Pohjavesialueella toimittaessa on otettava huomioon ympäristönsuojelulain (527/2014) 17§:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto, eikä toiminnasta saa aiheutua vaaraa pohjaveden määrälle tai laadulle. Alueella on mahdollista tehdä timanttikairauksia, mutta pohjavesialueella ei tule tehdä tutkimusuria tai kaivauksia.

Malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, eikä merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 11 ja 15 §. Malminetsintäluvan haltijan on luovuttuaan malminetsintä lupa-alueesta tai sen menetettyään viipymättä saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan.

9. Määräykset yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista

Hakemukseen (ML2018:0089) saatujen lausuntojen perusteella malminetsintä lupa-alueelta ei ole tullut tietoon sellaisia ympäristö- tai luontoarvoja, jotka olisivat esteenä malminetsintäluvan myöntämiselle. Malminetsintä lupa-alueella ei sijaitse luonnonsuojelualueita, Natura 2000-verkoston kohteita, eikä muita suojelualueita. Lupa-alue ei sijaitse pohjavesialueella. Alueen omistajiin kuuluu yksityisiä maanomistajia.

Kaustisen kunnan lausunnon mukaan (liite 4) malminetsintä lupahakemuksessa (kohdassa 2.3) mainitusta louhosalueiden osayleiskaavasta on olemassa vasta osayleiskaavaehdotus. Alueen Outovesi läpi kulkevat tiet ovat yksityisteitä, eivät maanteitä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnossa (liite 5) on tuotu esiin metsälain 10 § mukainen erityisen arvokas elinympäristö: pienvesien välitön lähiympäristö. Lisäksi Outovesi:n läheisyydessä, Outovesi-järven rannalla sijaitsee kiinteä muinaisjäänös.

Hakijan tulee ennen tutkimustoimiin ryhtymistä huolehtia siitä, ettei tutkimustoimissa vahingoiteta alueella mahdollisesti sijaitsevia arvokkaita luontokohteita.

Malminetsintäluvan haltijan tulee esittää hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja sijaintitietoineen Tukesille. Lisäksi tutkimussuunnitelma tulee toimittaa tiedoksi toimivaltaiselle Etelä-Pohjanmaan Ely-keskukselle.

Perustelut: Tutkimussuunnitelman esittämisvelvollisuudella varmistetaan, että toimenpiteisiin voidaan tarvittaessa valvonnallisesti puuttua. Samalla Tukesin on mahdollista kaivoslain valvonnan toteuttamiseksi arvioida toimenpiteiden vaikutusta ja tarvittaessa antaa tarkempia lisämääräyksiä toimenpiteiden suorittamisesta. Kaivoslaki (621/2011) 11 § ja 12 §, VNa (391/2012) 2 §.

Vaikka tässä malminetsintä luvassa sallitut tutkimusmenetelmät eivät vaikuta laajasti ympäristöön, malminetsintäluvan haltijan on oltava kuitenkin riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Siirtyminen lupa-alueelle, ja lupa-alueella liikkuminen sulanmaan aikana on pyrittävä suunnittelemaan niin, että olemassa olevia uria ja luontaisia aukkopaikkoja käytetään mahdollisimman paljon hyväksi. Kosteikkoalueilla liikkumista tulee välttää sulanmaan aikana ja luontoarvoiltaan herkillä alueilla liikkuminen tulee tehdä talvella lumipeitteen aikaan tela-alustaisilla kulkuvälineillä. Lisäksi tulee huomioida Metsähallituksen lausunnossa (Liite 6) esitetyt seikat alueen metsätieverkostoon ja siltojen kantavuuteen liittyen.

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 11 §:ään.

10. Määräys malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksuajankodasta

Alueella on ollut voimassa vanhan kaivoslain (503/1965) mukainen valtaus KaivNro 9102/1 viisi (5) vuotta. Tämä päätös jatkaa malminetsintäluvan voimassaoloa kolme (3) vuotta. Malminetsintäluvan haltijan on maksettava malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuotuista korvausta luvan voimassaoloajan kahdelta ensimmäiseltä vuodelta **30 euroa hehtaarilta** ja luvan voimassaoloajan kolmannelta vuodelta **40 euroa hehtaarilta**.

Malminetsintäkorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintälupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava vastaavana ajankohtana.

Luvan haltijan on ilmoitettava malminetsintäkorvauksen kokonaissuorituksesta kirjallisesti kaivosviranomaiselle, kun velvollisuus on täytetty.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 99 §:ään, jossa säädetään malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksutavasta ja kaivoslain (621/2011) 51.11 § ja 152.1 §.

Mikäli hakija pienentää tai muuttaa tässä päätöksessä määrättyä malminetsintäaluetta muutoshakemuksella, määräytyy uusi malminetsintäkorvaus maanomistajalle seuraavasta tämän lupapäätöksen maksupäivästä alkaen muutospäätöksessä määrättävän pinta-alan mukaan.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 51 §, 67, 69 §:ään jossa säädetään malminetsintäluvan raukeamisesta ja muuttamisesta.

11. Määräys vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella

Malminetsintäluvan haltijan on korvattava malminetsintäalueella tapahtuvasta kaivoslakiin (621/2011) perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 103 §:ään, jossa säädetään vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella.

Hakemuksen käsittely

Hakemus: Keliber Oy	01.10.2018
Täydennys: Keliber Oy	18.12.2019
Kuulutus hakemuksesta: Tukes	16.01.2020
Lausuntopyynnöt: Tukes	16.01.2020
Päätös: Tukes	20.03.2020

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Tukes on tiedottanut hakemuksesta 16.01.2020 kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Tukesin Rovaniemen toimipisteen, sekä Kaustisen kunnan ilmoitustaululla. Hakemus on ollut nähtävillä myös Tukesin internet-sivuilla. Hakemus on ollut nähtävillä 17.02.2020 saakka.

Tukes on tiedottanut hakemuksesta asianosaisia maanomistajia kirjeitse 30.09.2019.

Lausunnot ja mielipiteet on pyydetty toimitettavaksi viimeistään 17.02.2020. Tämän päivämäärän jälkeen toimitetut lausunnot ja mielipiteet on myös otettu ratkaisussa huomioon.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Kaustisen kunnalle** 16.01.2020
Kaustisen kunta antoi lausunnon 07.02.2020 (Liite 4).
- 2) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Etelä-Pohjanmaan Ely-Keskukselle** 16.01.2020
Etelä-Pohjanmaan Ely-keskus pyysi lisääikaa ja antoi lausunnon 21.02.2020 (Liite 5).

Muistutukset ja mielipiteet

- 1) Anneli Ojanperä on esittänyt mielipiteen 20.01.2020 (liite 6)

Hakijan vastine

Hakijalta ei pyydetty vastinetta.

Tukesin kannanotto muistutuksissa ja lausunnoissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin

Lausunnoissa esitetyt asiat on otettu huomioon lupapäätöksessä lupamääräyksiin.

Tiedoksi luvan haltijalle

Kaivoslain (621/2011) suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä kaivoslaissa säädetään, sovelletaan kaivoslain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa; luonnonsuojelulakia (1096/1996), ympäristönsuojelulakia (257/2014), erämaalakia (62/1991), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (587/2011), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995) ja patoturvallisuuslakia (494/2009). Malminetsintäluvan haltijan on aina noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja asiaan liittyviä muita kansainvälisiä sopimuksia.

Maastossa liikkuminen

Maastoliikennelain (1710/1995) 4.1 §:n ja 4.2 §:n 9-kohdan mukaan kaivoslaissa (621/2011) tarkoitetulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen ei edellytä maanomistajan tai haltijan lupaa, kun kyse on asianomaisessa malminetsintäluvassa tai kaivosluvassa tarkoitetun toiminnan kannalta välttämättömästä liikkumisesta. Viitaten lupamääräykseen 9, malminetsintäluvan haltija veloitetaan rajoittamaan malminetsintä ja malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Malminetsinnästä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa. Aiheutetut vahingot on korvattava maanomistajalle.

Luvan muuttaminen ja raukeaminen

Malminetsintäluvan haltijan on kaivoslain (621/2011) 69 §:n mukaan haettava malminetsintäluvan muuttamista, jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa. Luvanhaltija voi lisäksi hakea malminetsintäluvan muuttamista lupamääräysten tarkistamiseksi, kun luvan mukaista toimintaa on tarpeen muuttaa.

Kaivosviranomaisen on kaivoslain (621/2011) 67 §:n mukaan päätettävä, että malminetsintälupa raukeaa, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan ilmoituksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään ilmoituksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa. Malminetsintälupa raukeaa ilmoituksen saavuttua kaivosviranomaiselle.

Luvan voimassaolon jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa kaivoslain (621/2011) 61 §:n mukaisesti, tulee hakemus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. (VnA kaivostoiminnasta (391/2012) 27.1 §).

Kaivoslain (621/2011) 61.1 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Kaivoslain (621/2011) 61.2 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;
- 3) luvan haltija on noudattanut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä;
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Kaivoslain (621/2011) 66 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista varten lupaviranomaiselle on ennen luvan voimassaolon päättymistä toimitettava lupahakemus sekä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset edellä mainituista voimassaolon jatkamisen edellytyksistä.

Kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 27.2 §:n mukaan hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan haluamat muutokset lupa-alueeseen tai muut merkittävät muutokset sekä asianosaisissa tapahtuneet muutokset. Asetuksen 27.3 §:n mukaisesti hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) hakemuksen kohteena olevan luvan nojalla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksista;
- 2) alueelle kohdistuneiden tutkimuskustannusten määrästä;
- 3) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusten tarpeellisuudesta;
- 4) perustelut aluerajaukselle.

Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain (621/2011) 34 §:ssä.

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös on toimitettu päätöksenantopäivänä:

- Keliber Oy:lle (hakija)

Jäljennös päätöksestä on toimitettu antopäivänä:

- Kaustisen kunnalle,
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle,
- Museovirastolle tiedoksi

Päätöksen antamisesta tiedotetaan asianosaisia maanomistajia kirjeitse.

Toimivaltaiselle maanmittaustoimistolle toimitetaan tiedot Maanmittauslaitoksen ja Tukesin sopiman menettelyn mukaisesti malminetsintäluvasta merkinnän tekemiseksi kiinteistötietojärjestelmään.

Perustelut: Päätöksestä tiedottaminen ja siinä noudatettu menettely perustuvat kaivoslain (621/2011) lupapäätöksestä tiedottamista koskevaan 58 §:ään.

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on **3 000 €**. Lisäksi luvan saajalta peritään ilmoitus- ja käsittelykulut. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Maksu perustuu hakemuksen vireille tullessa voimassa olleeseen asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (17.12.2015/1579).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla **Vaasan hallinto-oikeuteen**.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai Ilkka Keskitalo, puh. 029 50521 51

Ilkka Keskitalo
Ylitarkastaja

Riitta Viikari
Ylitarkastaja

LIITTEET

Liite 1	ML2018:0089 malminetsintälupakartta
Liite 2	Tilakohtaiset pinta-alat malminetsintälupa-alueella
Liite 3	Asianosaiset maanomistajat
Liite 4	Kaustisen kunnan lausunto
Liite 5	Etelä-Pohjanmaan Ely-keskuksen lausunto
Liite 6	Mielipide

VALITUSOSOITUS Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta.

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
 - 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
 - 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
 - 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
 - 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
 - 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.
- Kaivosviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai

jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.
Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelämä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelämä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu 260 euroa**. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä valittajan eduksi. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty muistakin tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Vaasan hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Korsholmanpuistikko 43, 4. krs,

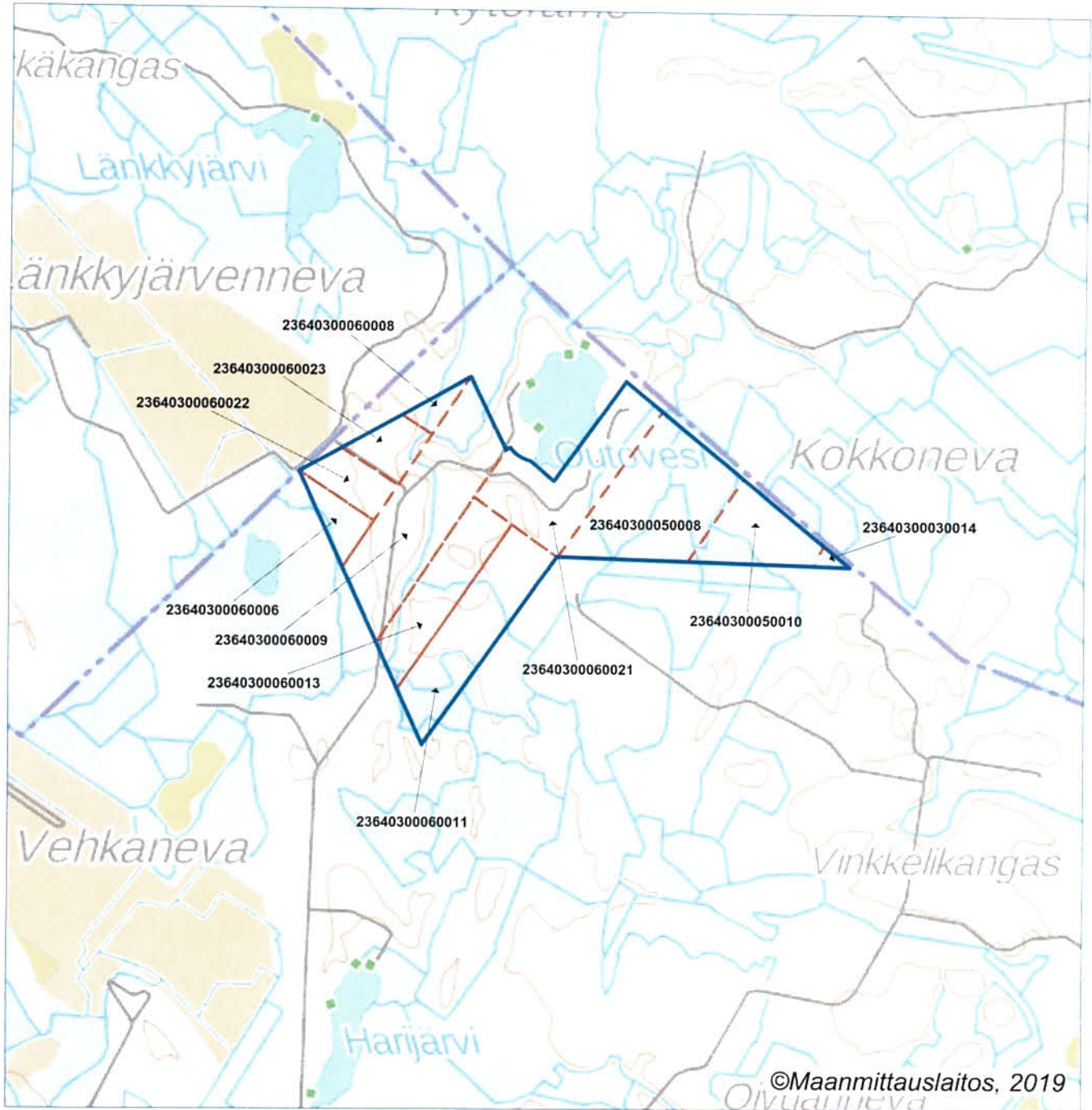
Postiosoite: PL 204, 65101 Vaasa

Puhelin: Kirjaamo 029 56 42780

Faksi: 029 56 42760

Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

Puhelinvaihte: 029 56 42611

Malminetsintälupa-alue

Kiinteistörajat

Mittakaava 1:25 000

Keliber Oy
Outovesi
ML2018:0089

20.03.2020

Lupatunnus
ML2018:0089
Liite 2

ML2018:0089 Outovesi

Tilakohtaiset pinta-alat

Tila r:no	Pinta-ala (ha)
23640300030014	0,6555
23640300050008	26,9352
23640300050010	11,5685
23640300060006	4,4736
23640300060008	2,2350
23640300060009	29,0652
23640300060011	20,9603
23640300060013	15,3469
23640300060017	0,0000
23640300060021	21,7418
23640300060022	6,0181
23640300060023	5,6818
27241800010020	0,0000
27241800250001	0,0000
27242200380019	0,0000
	144,6819

LAUSUNTO KELIBER OY:N MALMINETSINTÄLUVASTA / OUTOVESI

6/5.57.579/2020

KHALL 03.02.2020 § 29 Valmistelija ympäristötarkastaja Pia-Lena Närhi puh. 040 7393 977
Liite 3

Turvallisuus ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (10.6 .2011/621) 37 §:n nojalla Kaustisen kunnalta lausuntoa liitteenä olevasta Kaustisen kunnan alueelle kohdistuvasta malminetsintälupahakemuksesta.

Pyydämme sisällyttämään lausuntoon tiedon siitä, onko alueella tai 150 m päässä siitä asumiseen tai työntekoon tarkoitettuja rakennuksia.

Tiivistelmä

Kohdealueella on valmisteillaan louhosalueiden yleiskaava. Keliber Oy:llä on alueella voimassa olevat valtaukset, joille haetaan jatkoaikaa. Alueella ei ole luonnonsuojelualueita. Malminetsintälupaa koskevan alueen pinta-ala on 144,68 ha. Alueelle on valmisteillaan louhosalueen osayleiskaava.

Keliber Oy on kairannut Outoveden kohteelle 31 syväkairausreikää, yhteismitaltaan 2 622,8 m. Nyt haettavan malminetsintäalueen rajat pysyvät lähes samana. Hakemukseen on yhdistetty kaksi samanaikaista malminetsintälupaa, Outovesi 1 ja Outovesi 4.

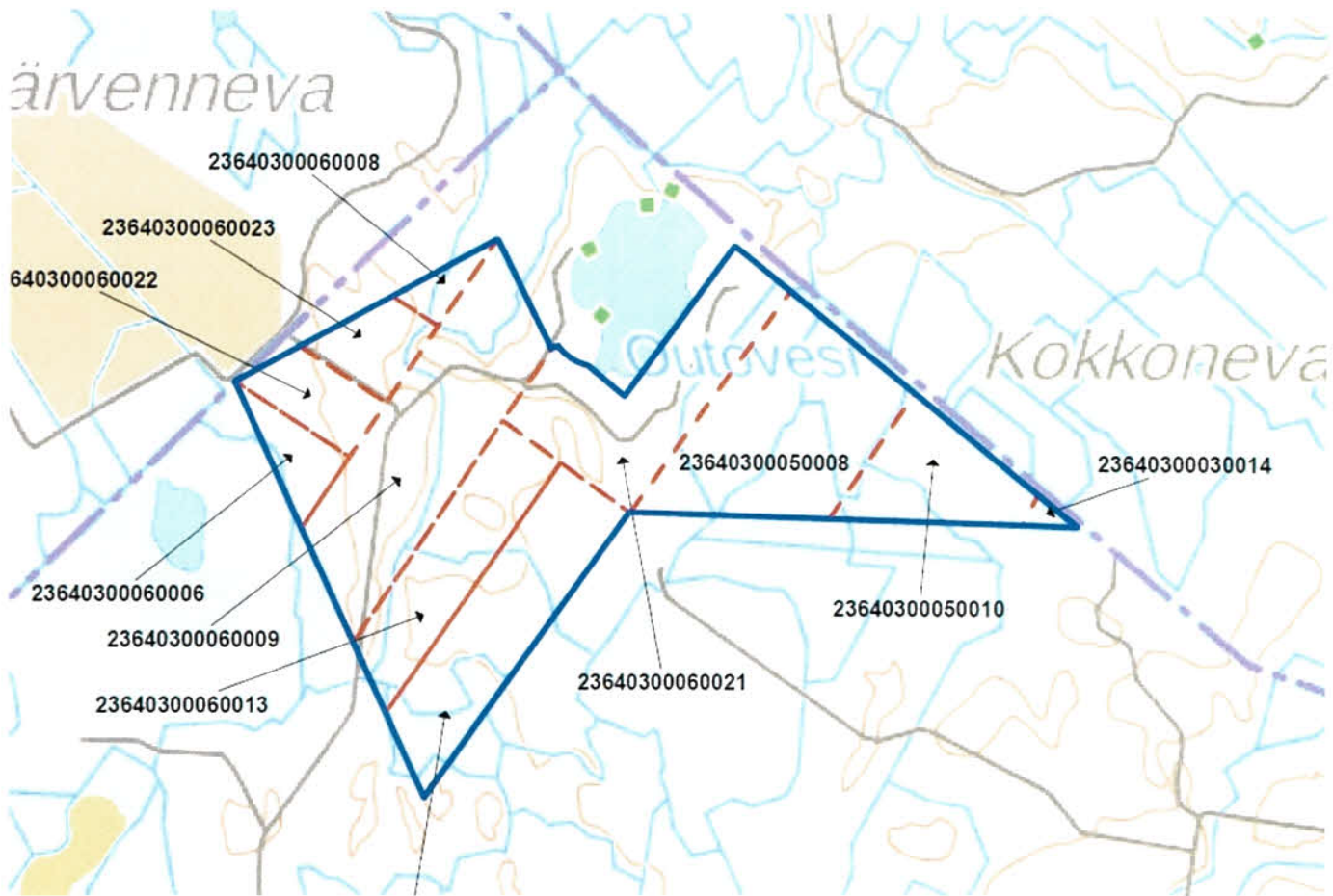
Kartta alueesta on esityslistan liitteenä

Esitys kj.

Kunnanhallituksella ei ole lausuttavaa hankkeesta.

Päätös

Hyväksyttiin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 ROVANIEMI
kaivosasiat@tukes.fi

Viite Lausuntopyyntönnöne 16.1.2020 (ML2018:0089, ML2018:0122,
ML2019:0010)

ELY-keskuksen lausunto Keliber Oy:n Outoveden, Outovesi 3:n ja Timmerpakkian malminetsintälupahakemuksista

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (jäljempänä ELY-keskus) kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla lausuntoa Keliber Oy:n Outoveden (ML2018:0089), Outovesi 3:n (ML2018:0122) ja Timmerpakkian (ML2019:0010) malminetsintälupahakemuksista Kaustisen kunnan alueella. Lausuntoa on pyydetty siitä, onko kohteilla mahdollista jatkaa tehokasta malminetsintää hakemuksen mukaisilla tutkimusmenetelmillä ilman että niistä on kaivoslain (621/2011) 11 §:n mukaisesti;

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 3) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 4) merkittävää maisemallista haittaa.

Lisäksi Outoveden osalta on pyydetty tietoa siitä, onko alueen läpi kulkevat tiet yksityisteitä vai julkisia kulkuväyliä.

Lausunto

Jatkoaikahakemuksiin ei ole *Outovesi* ja *Outovesi 3:n* osalta päivitetty louhosalueiden osayleiskaavan tilannetta. Malminetsintälupahakemuksen kohdan 2.3 mukaan alueelle on valmistumassa Louhosalueiden osayleiskaava, joka valmistunee vuoden 2018-2019 aikana. Kyseiselle alueelle on kuitenkin valmistunut vasta osayleiskaavaehdotus, jota Kaustisen kunta ei ole vielä tähän mennessä loppuunsaattanut. Alueella ei siis ole voimassa yleiskaavaa.

Hakemusalueet eivät sijaitse pohjavesialueella. *Outovesi* ja *Outovesi 3:n* alueella maaperä on moreenia sekä ohut-/paksuturpeista suota.

Outovesi-nimisen järven rannalla on viisi vapaa-ajan asuntoa. Järvi jää hakemusalueiden keskelle. ELY-keskuksella ei ole tietoa, onko vapaa-ajan asunnoilla omia talousvesikaivoja. *Timmerpakkan* alueen maaperä on hiekkamoreenia sekä suota, josta osa raivattu pelloksi.

Alueen *Outovesi* läpi kulkevat tiet ovat yksityisteitä, eivät maanteitä. Maantiet ovat kaukana alueesta. Myös *Outovesi 3:n* ja *Timmerpakkan* alueen tiet ovat yksityisteitä.

Outoveden alueella kiinteistöllä 236-403-6-6 on Metsäkeskuksen karttapalvelun (<https://www.metsaan.fi/karttapalvelut>) mukaan metsälain 10 § mukainen erityisen arvokas elinympäristö: pienvesien välitön lähiympäristö. Kohteen luontoarvoja ei tule heikentää. *Outovesi 3:n* läheisyydessä, *Outovesi-järven* rannalla sijaitsee kiinteä muinaisjäännös.

ELY-keskus toteaa yleisesti, että malminetsinnässä syntyvät massat tulee läjittää niin, ettei niitä pääse kulkeutumaan vesistöihin. Lisäksi ojja ei tule tukkia.

ELY-keskuksella ei ole muuta huomautettavaa malminetsintälupahakemuksista.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö

Leena Rinkineva-Kantola

Ylitarkastaja

Johanna Kullas

Tämä asiakirja EPOELY/97/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/97/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kullas Johanna 21.02.2020 10:51

Ratkaisija Rinkineva-Kantola Leena 21.02.2020 14:23

Lähettäjä: anneli ojanperä <anneliojanpera@gmail.com>

Lähetetty: maanantai 20. tammikuuta 2020 14.04

Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>

Aihe: Kuuleminen ML2018:0089

Anneli Ojanperä

Ounasjoen Itäpuolentie 1195

96900 SAARENKYLÄ

20.1.2020

Tukes

Kuuleminen hakemuksesta

Malmimitsintälupahakemus ML2018:0089 144,68 ha Kaustinen

Kuulutus 16.1.2020

Hakija kertoo etsivänsä alueelta litiumia, mutta ei kerro, että nämä alueet ovat uraaniesiintymiä ja myös cesium esiintymiä (radioaktiivinen aine, mitä esim. Tsernobylin ydinvoimaonnettomuudessa tuli laskeumana jopa yli 100 000 bequerelliä neliötä kohti, siellä etelä ja Keski-Suomessa) Ne ovat vasta puoliintuneet, toisinsanoen puolet siitä on jäljellä. Nämä alueet ovat myös erittäin alumiinipitoisia, alumiini on myrkky, mikä pilaa pohjavesiä ja vesistöjä. Tämä Keliberin hankehan on Markku Isohanni vetämä hanke, hän on Outokummun entinen pomo ja tietää kyllä asiat. Tukes ja nämä kaivosyhtiöt ovat osallistuneet tähän petokseen ja moneen muuhun. Nämä kaikki Keliberin hankkeet ovat nimenomaan lyijy- uraanihankkeita, hopea on vain pieni sivutuote lyijyn ohella. Uraani hajoaa monen mutkan kautta lyijyksi ja lyijykin voi olla hyvin radioaktiivinen aine 21 vuotta, ja se puolestaan hajoaa poloniumiksi, millä venäläinen Litvinenkokin murhattiin. Pitkäikäinen 134 päivää kestävä polonium hiukkanen hajoaa lopulta lyijyksi mikä ei enää säteile, mutta on erittäin myrkyllinen aine. Kun porataan pohjanmaan pelloilla, niin porataan pohjavesiä pilaan, ja ne on silloin lopullisesti pilattu, kun on kyse näistä radioaktiivisista aineista tasaisella alueella. Puhumattakaan kaivoksista, mikä vetää pohjavesiä kaivosmonttuun. Tämä on petos. Kaikki nämä Pohjanmaan litiumiesiintymät ovat uraaniesiintymiä Kokkolassa, ja Kaustisella. Tukes on osallistunut tähän petokseen, sillä on kaikki tiedot, kuten on myös Outokummun entisellä pomolla, Markku Isohannilla.

Ei lupaa malminetsintään, perästä kuuluu. Suomessa on n. 50 tunnettua uraaniesiintymää ja uraania on muutenkin joka paikassa, esim Vihanti on tunnettu uraaniesiintymä. Sinnekin Tukes on myöntänyt malminetsintälupia.

Tukes kuitenkin salaa uraanin olemassaolon jo varauksissa ja metsähallituksen Erkki Luukkonen antaa jo varauksella lupia porata malmia metsähallituksen mailla ja suuria järviä se myös hallinnoi. Tukes kuuluttaa malminetsintäluvissa, että varaus oikeuttaa vain malminetsintäluvan hakemiseen. Näin ei kuitenkaan ole. Tukes antaa jo varauksella oikeuden porauksiin, samoin metsähallitus. Tukes tulkitsee lakia niin, että jos omistaja antaa, niin saa varauksella porata. Kaivoslaissa sanotaan, että uraanin etsintä vaatii aina Tukesin malminetsintäluvan. Tukes ei kerro, että alueet ovat uraanialueita, ja näin jo varauksella saadaan pohjavesiä pilata. Kairaukset pilaavat aina pohjavesiä, samoin maalämpökaivot. Jos pohjavesi

lävistetään, niin silloin vahinko on jo tapahtunut. Tukes pyytää vain tulppaamaan kairanreijän, jos pohjavesiä valuu muuten maanpinnalle. Tukesin päätöksissä sanotaan aina, että pohjavesien pilaaminen on kiellettyä, mutta ykkösluokan pohjavesialueetkin sisältyvät päätöksiin, puhumattakaan kakkosluokan alueista. Kolmosluokan alueet on poistettu luokituksesta kokonaan, siis poraamalla pilaan.

Ei lupaa malminetsintään, ja pyydän liittämään tämän myös päätökseen.

ja Sitran maanpetossuunnitelman Uusi teollinen Suomi 1994. Löytyy googlesta sitra-japo haulilla. EU:n arktinen strategia on Suomen osalta kaivosteollisuuden ja muun saastuttavan teollisuuden tukemista. Tukes korvaa kaivosyhtiöille 75 % tutkimuksista, Tukes saa vastineeksi tiedot mitä maaperä sisältää.

Kansa saa myrkyllisiä pohjavesiä ja vesistöjä ja kaikensaastuttavia uraanikaivoksia ja raadonkaasua minkä tuotos on myös polonium.

10 nanogrammaa hengiettyinä tai 50 nanogrammaa nieltynä riittää ihmisen tappamiseen. Kansanmurha on tavoite, koneet voivat jatkaa toimintaa, automatisointi on tarkoitus toteuttaa tällä 5 G verkon avulla.